

بسیار دلپذیر است اما باید توجه داشت که این لذت نباید انگیزه ای برای حضور در زیارت پیاده شود یعنی زائر هر سال در زیارت پیاده با انگیزه این که چون در مسیر با دوستان خوش می گذرد، حضور پیدا کند بلکه باید همواره با نیت زیارت و به قصد قربت از شهرش حرکت کند.

خطر عادی شدن

اگرچه زیارت پیاده سفر سخت و طاقت فرسایی است اما چون سفر عشق است و زائر به سمت محبوب می رود، تمام ناملایمات اعم از سرما و گرما را تحمل می کند و هر سال راغب تر و عاشق تر مشتاق است تا موسم زیارت پیاده برسد تا هرچه زودتر حرکت کند.

در واقع این عشق است که او را می برد.

در طول راه علیرغم مشکلات سفر و سختی ها و خستگی ها اما مناظر و دیدنی های بسیاری هم هست. در واقع زیارت پیاده هم فال است و هم تماشا. هم سهل است و هم ممتنع.

آنچه مهم است که مورد توجه قرار گیرد این است که نباید هیچ مرحله ای از این زیارت برای زائر پیاده عادی و تکراری شود.

از بزرگترین آسیب ها همین عادی شدن زیارت است اما در مسیر بسیار زائران پیاده ای را می توان دید که تسبیح به دست دارند و تمام یا بخشی از راه را ذکر می گویند. اینها نمونه هایی از کسانی هستند که زیارت پیاده برای آنها عادی نشده است و فراموش نکرده اند که به کجا و برای چه کاری می روند.

گاه این عادی شدن، زائر را تا لحظه ای که می‌خواهد از سفر بازگردد، فریب می‌دهد و در آن هنگام زائر متوجه می‌شود که در اثر بی‌برنامگی و تلف کردن وقت و نداشتن هیچ برنامه منظمی برای زیارت، فرصت را از دست داده است.

بهتر است زائر با برنامه ریزی و تقسیم وقت، برنامه مشخصی برای زیارت، عبادت و استراحت خود داشته باشد.

قداست اماکن زیارتی

همان‌گونه که برخی زمان‌ها شرافت و قداست ویژه‌ای دارند، برخی مکان‌ها نیز نسبت به دیگر مکان‌ها فضیلت دارند.

مثلاً شب قدر که یکی از ویژگی‌های آن، این است که خداوند این شب مبارک را بهتر از هزار ماه معرفی کرده و فرموده است:

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ^{۱۰۱}

شب قدر، بهتر از هزار ماه است.

از امام صادق علیه السلام سؤال شد چگونه شب قدر بهتر از هزار ماه است؟ امام علیه السلام فرمودند:

انجام عمل صالح در آن شب از انجام آن در هزار ماهی که شب قدر در آنها نباشد بهتر است.^{۱۰۲}

در مورد شرافت زمین‌ها امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

خداوند متعال از قبرها و مکان‌های روی زمین شش بقعه را اختیار کرد (امتیاز برتری داد): بیت‌الله الحرام (کعبه)، سرزمین حرم، مزار

^{۱۰۱} - سوره قدر، آیه ۳

^{۱۰۲} - من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۱۵۸

پیامبران و اوصیاء، محل شهادت شهدا و مساجدی که نام خدا در آنها برده می‌شود.^{۱۰۳}

حضرت امام زین العابدین، سیدالساجدین علی بن الحسین علیه السلام به هنگام دفن پدر بزگوارش حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام پس از آن که بدن مبارک را وارد قبر نمود، گونه مبارکش را بر گلوی مقدس پدر نهاد و با چشم گریان فرمود:

طُوبَى لَأَرْضٍ تَضَمَّنَتْ جَسَدَكَ الطَّاهِرَ، فَإِنَّ الدُّنْيَا بَعْدَكَ مُظْلِمَةٌ وَ
الْآخِرَةُ بِنُورِكَ مُنْشَرِقَةٌ، أَمَّا اللَّيْلُ فَمُسَهَّدٌ وَ الْحُزْنَ فَسَرْمَدٌ، أَوْ يَخْتَارَ
اللَّهُ لِأَهْلِ بَيْتِكَ دَارَكَ أَلْتَى أَنْتَ بِهَا مُقِيمٌ وَ عَلَيْكَ مِنِّي السَّلَامُ يَا بِنَ
رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ^{۱۰۴}

خوشا به حال زمینی که پیکر شریف تو را در آغوش گرفته است، این دنیا بعد از تو تیره و تار است ولی آخرت، به نور تو تابندگی دارد اما حزن و اندوه ما بعد از تو دائمی و مستمر است و شب‌ها را با بیداری باید به صبح آوریم تا آن زمان که خداوند، سرمنزلی را که تو مقیم آن شده‌ای، برای اهل بیت و خاندانت اختیار کند.

ای پسر رسول خدا، سلام و رحمت خدا و برکات او بر تو باد.

بنابراین حفظ حرمت بعضی مکان‌ها مانند حرم های اهل بیت علیهم السلام یا مزار امامزادگان، مساجد و ... واجب است.

بر زائر پیاده است که چنانچه در طول راه در این مکان‌ها مانند بقعه های امامزادگان به استراحت می‌پردازد، حرمت امامزاده و آن مکان را نگاه دارد چون این مکان‌ها جایی است که نام خدای متعال

۱۰۳ - همان، ج ۹۸، ص ۶۶

۱۰۴ - ارشاد مفید، ج ۲، ص ۱۲۶

برده می شود و مردم در آنجا نماز می خوانند.

فعالیت فرهنگی

متأسفانه ما در عرصه زیارت پیاده فعالیت‌های فرهنگی قابل توجهی را شاهد نبوده‌ایم. باید برای ارتقاء فرهنگی، سیاسی و معنوی زائران پیاده کوشش کرد.

این کار نیازمند مدیریت فرهنگی کلان است تا هدایت فکری - رفتاری زائران به سمت اهداف مقدس ائمه علیهم‌السلام جهت داده شود. زائر باید در این چند روز، ضمن افزایش شور معنوی و جذب روحانی در شخصیت خود، با اهداف والای ائمه علیهم‌السلام بیش از پیش آشنا شود و آن هدف‌ها و ارزش‌ها را با مصادیق امروزی آن باز شناسد. نهاد مرجعیت شیعه باید برای جهت دادن، مدیریت کردن و بهره‌برداری فرهنگی از این مراسم دست به کار شوند، این هیجان مقدس و حرکت ارزشمند می‌تواند و باید که بهره‌های بسیار فراوان فرهنگی، سیاسی، امنیتی و معنوی برای شیعیان بلکه جهان اسلام با خود داشته باشد^{۱۰۵}.

اشعار مناسب

مدح و مرثیه از سنت‌های بشری است که بعد از اسلام هم ادامه یافت. به عنوان نمونه حسان بن ثابت در روز غدیر و به مناسبت جانشینی امیرالمومنین علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام اشعاری سرود.^{۱۰۶}

^{۱۰۵} - کیهان، ۱۲ آبان ۱۳۹۶، اهمیت و نقش زیارت اربعین، احمدرضا دردشتی، کد خبر ۱۱۸۱۰۶

^{۱۰۶} - الغدیر، علامه امینی، نشر بنیاد بعثت، تهران ۱۳۶۸ ج ۲ ص ۹۴

استفاده از مدح و مرثیه همواره در تاریخ شیعه وجود داشته است که می توان به اشعار زیبایی فرزدق در مدح امام سجاد علیه السلام ، کمیت اسدی در مدح امام باقر علیه السلام ، سید حمیری در مدح اهل بیت علیهم السلام و امام صادق علیه السلام و مرثیه دعبل خزاعی برای آل الله علیهم السلام که در محضر امام رضا علیه السلام خواند، اشاره کرد.

امروزه نیز خوشبختانه شعرا مدح ها و مرثیاتی بسیاری برای اهل بیت علیهم السلام دارند که باید در بین آنها اشعار فخیم و ارزشمند از نظر ادبی، هنری و مفهوم برای زیارت پیاده انتخاب شود و مورد استفاده قرار گیرد و شعرهای ضعیف و سست از گردونه حذف گردد.

همچنین در زمینه مداحی نیز همین مساله صادق است یعنی باید از مداحی هایی استفاده شود که علاوه بر خوش صدایی مداح، اشعاری فخیم، ارزشمند و پر محتوا داشته باشد تا ذائقه فرهنگی جامعه به سطح بالاتری ارتقا پیدا کند زیرا مداحی در مسیر طولانی زیارت پیاده بسیار مورد استفاده زائران است و ایستگاه های صلواتی نیز از مداحی استفاده می کنند.

مدیران کاروان ها باید مداحان را با وسواس و دقت انتخاب کنند زیرا گاه بعضی صرفاً به جهت صدای خوش، به مداحی رو آورده اما شرایط لازم را ندارند و حتی زیارت عاشورا را غلط می خوانند! یا روخوانی قرآن را بلد نیستند یا چون می خواهند دل زائر را به هر نحوی بشکنند، مسائلی را مطرح می کنند که صحیح نیست. توجه داشته باشیم که مداح نباید از خودش چیزی بگوید بلکه باید مواردی را مطرح کند که سند صحیح داشته باشد.

مدیران کاروان ها یا حتی زوار محترم می توانند مداحی های متناسب